

Predikatie over Handelingen 13:26b, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 25 augustus 1948 te Bennekom

Gezongen: Psalm 122:1.

Gelezen: Handelingen 13:16-41.

Gebed:

Ach, volzalig, algenoegzaam en aanbiddelijk Opperwezen, welk een moeite is er niet gedaan om de mensen te wijzen op het ene nodige, hun te zeggen dat zaligheid niet in hen, of in iemand anders, of ook in iets anders, maar in de Zoon Uwer liefde gevonden wordt. Dat is het onderwijs, dat is het Evangelie, het heerlijk, U verheerlijkend en zielvernederend Evangelie. Leer ons het kennen. Doe ons het gelovig omhelzen. Laat er ons van leven, in leven en in sterven.

Gij hebt ons door Uw goede voorzienigheid nog weer gebracht aan deze plaats. Geef ons werkzaam te mogen zijn tot verheerlijking van U en in Uw vreze, en laat het dienen tot zaligheid van ons naar ziel en naar lichaam beide. Wij zijn mensen die van nature niet weten te onderscheiden tussen de linker- en de rechterhand. Wij zijn ook mensen die zich gemakkelijk bedriegen. Bearbeid en onderricht ons. Leid ons in het spoor der gerechtigheid om Uws Naams wil. Laat ons door Uw genade al het voordeel voor de tijd en voor de eeuwigheid zien in U en in een waarachtige bekering tot U.

Treed niet in het gericht met ons. Wij bekennen dat wij in onszelf doodwaardig zijn. Niet alleen zijn wij gevallen, maar al het onze – trouwens als gevolg van onze val – is zonder enige waarde. Wij klemmen er ons aan vast, wij striemen onze naaste er somtijds mee, maar het is vervloekt en verdoemelijk. Wij hebben niets dan schuld en zonde. En als wij menen dat wij toch iets hebben, dan is dit vijandschap tegen U, dan betekent dit de verwerping van U, Heere Jezus, Die gekomen zijt om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Leer ons nederig van hart te wezen – niet in onze woorden – nederig van hart, als mensen die geworden zijn wat zij waren en wat zij van zichzelf nog zijn: zondaar, en dan wel de grootste van allen.

Denk aan zieken en stervenden, bedrukten en rouwdragenden, aan hen die langdurig ziek zijn.

Erbarm U over ons volk en over de volkeren. Het gaat niet goed. Het moet ons niet goed gaan, want Gij zegt in Uw Woord: Zij hebben Mij verworpen – wat wijsheid zouden zij dan hebben? Ieder is bestemd te openbaren wat hij is en wat hij kan. Uw volk krijgt dat te bekennen aan deze zijde van het graf, de anderen wanneer het te laat is voor bezinning.

Sterk Uw Kerk over de ganse aarde. Doe haar blijmoedig U volgen in liefde en dankbaarheid.

Amen.

Wij vragen uw aandacht voor een woord uit het u voorgelezen Schriftgedeelte, Handelingen 13 vers 26, en van deze woorden slechts dit:

‘Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.’

Gezongen: Psalm 81:9, 10, 11 en 12.

In zijn geheel, mijn zeer geachte toehoorders, luidt het 26e vers: ‘Mannen broeders, kinderen van het geslacht Abrahams, en die onder u God vrezen, tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.’

‘Mannen broeders’, met deze woorden spreekt de apostel de in de synagoge te Antiochië in Pisidië vergaderde Joden toe. Hij is vriendelijk. Ach, waarom zou hij niet vriendelijk wezen? Een begenadigd mens kent de onuitsprekelijke ellende van zijn naaste, dat is van ieder mens die buiten Jezus Christus gevonden wordt. En bovendien: hij is de ergste, volstrekt de ergste. Er is op de aardbodem geen mens als hij, zoals u vinden kunt bij de apostel Paulus: Mij, de voornaamste van alle zondaren, is barmhartigheid geschied (1 Tim. 1:13, 15, 16). ‘Kinderen van het geslacht Abrahams’ – of zij er aan denken mochten dat zij zulke grote voorrechten hadden. Immers, zij waren de erfgenamen van het eeuwige leven krachtens de bestemming Gods. ‘En die onder u God vrezen.’ Dit zegt de apostel Paulus, omdat het geloof in de Heere Jezus Christus, de gelovige omhelzing van de Zoon Gods, alleen plaats heeft in de vreze Gods. *‘Tot u’*, dat is, allereerst tot u, *‘is het woord dezer zaligheid gezonden.’*

Dit wat het verband betreft. Denken wij een ogenblik na over deze woorden: *‘Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.’*

Wat is zaligheid? Laat ons hiermee beginnen. Ik weet niet wat uw

persoonlijk antwoord zou wezen, wanneer u in de gelegenheid was dit te geven. Maar in antwoord op de vraag wat zaligheid is, zeg ik: drie zaken. Vergeving der zonden, dat is de eerste zaak. Recht op het eeuwige leven, dat is de tweede, die onmiddellijk op de eerste volgt. En de eerste is van de tweede nooit gescheiden, ook niet voor een ogenblik. En vernieuwing naar het beeld Gods in Jezus Christus – deze zaak behoort ook al bij het genoemde. Wanneer u nu het getuigenis van de Heilige Geest hebt in uw hart, en ook het getuigenis van het Woord, dat u deze zaken bezit, dan is u zalig gemaakt. En nooit moet u vergeten dat er geen sprake van zaligheid kán zijn wanneer men deze dingen niet heeft.

Vergeving der zonden. Wat hebben wij hieronder te verstaan? Hij Die is God en Mens in één Persoon heeft geboet voor de zonden van de mens. Deze boete is uiterst zwaar geweest. Zie – om het ergste alleen te noemen – wat Hem overkomen is in Gethsémané en op Golgotha. Deze dingen zijn niet het enige geweest, maar wel het ergste. Wanneer nu iemand in de Heere Jezus Christus gelooft, dan is hij met de Heere Jezus verbonden, aan de zijde Gods door de Heilige Geest, en aan eigen kant door het geloof. En nu geldt de boetedoening van Christus hém. Zo komt een mens te weten dat hem zijn zonden vergeven zijn. Want God eist niet tweemaal de voldoening. Dit drukt de apostel Johannes zo schoon uit in 1 Johannes 1 vers 9, woorden die u allen kent: ‘Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve en ons reinige van alle ongerechtigheid.’ Zie of u dit goed verstaat door eigen beleving. Want op de eigen beleving komt het aan. Ik heb de mensen zo dikwijls gezegd: Praat mij toch niet na! Op de eigen beleving komt het aan.

Recht op het eeuwige leven. God had gezegd: ‘Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven’ (Gen. 2:17). Maar ook: ‘Doe dat en gij zult leven’ (Luk. 10:28). Nu hebben wij, hoofd voor hoofd, de ganse wereld, het recht op de belofte niet meer, omdat wij niet gedaan hebben; wij zijn niet gehoorzaam geweest. Wij hebben dus op geen goed ding meer enig recht. Wij behoren niet eens op aarde thuis, laat staan dat wij recht op de hemel zouden hebben. Wij behoren thuis in de verdoemenis. Dat wij daar niet zijn, hebben wij niet te danken aan ons, maar alleen aan de lankmoedigheid Gods en omdat er nog wat gebeuren moet. Maar de Heere Jezus is gehoorzaam geweest. Hij heeft God er niet aan gegeven.

Hij heeft er alleen maar Zichzelf aan gegeven ter wille van Zijn Vader. Zó is Hij geworden de Erfgenaam van de belofte, heeft Hij het recht op de belofte des levens. Het geloof maakt nu gebruik van dit recht. Dat is een van de werkingen van het geloof. Het maakt gebruik van het recht dat Christus heeft op de belofte. En nu komt het tot de Vader met dit recht. Dit vindt gij schoon beschreven in 1 Petrus 3 vers 21, waar staat: ‘Waarvan het tegenbeeld, de doop, ons nu ook behoudt, niet die een aflegging is van de vuiligheid des lichaams, maar die een vraag is ener goede consciëntie tot God.’

Bedenk het eens: daar ligt of staat nu eerst die mens in zijn verlorenheid in Adam. Wat is er nu gebeurd? Nu is zijn mond gesloten. Hij heeft niets meer te zeggen. En nu vinden wij in 1 Petrus 3 vers 16 geschreven: ‘En hebt een goede consciëntie.’ Ineens! Zij was allesbehalve goed. Zij was kwaad. En hoe kwam hij nu aan deze goede consciëntie? Weet u het te zeggen uit uw eigen ervaring? Dat moet u weten! Door de besprenging des bloeds van Jezus Christus. Dit bloed maakt de consciëntie goed. En dan worden alle dode werken daar afgeworpen om de levende God te dienen (Hebr. 9:14). U moet niet vragen hoe verslagen daar staat of ligt degene aan wie dat te beurt valt! Dat is een van de wonderen van het verbond der genade: het recht op het eeuwige leven.

En het derde: *de vernieuwing, de wedergeboorte*. De Heere Jezus heeft niet alleen gerechtigheid verworven, maar ook de Heilige Geest. Wanneer nu de gerechtigheid van Christus de mens door het geloof is toegerekend – door welke toerekening zo iemand rechtvaardig is – dan heeft hij ook ontvangen de Heilige Geest, en deze Geest vernieuwt hem naar het beeld Gods. Alles in dat ondeelbare ogenblik. Ik zeg: alles in dat ondeelbare ogenblik. Zijn verstand wordt verlicht. Zijn wil wordt vernieuwd. Zijn oordeel wordt recht gezet. Zijn geheugen wordt bekwaam gemaakt om de dingen die des Geestes Gods zijn, te onthouden. Kortom, hij is een nieuw schepsel, zoals de apostel Paulus zegt in 2 Korinthe 5 vers 17: ‘Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden.’

Dat is de zaligheid zoals zij hier wordt genoten door alle uitverkorenen. Nee, u moet niet zeggen: ‘Daar komen niet alle mensen die voor de hemel bestemd zijn, toe.’ Dat is een valse leer. Hiertoe worden alle uitverkorenen gebracht, behalve de kleine kindertjes.

Maar hierna zal er óók zaligheid zijn. En deze zaligheid zal niets anders wezen dan de aanschouwing en als gevolg daarvan de genieting Gods. Is dat uw hemel ook? De aanschouwing en als gevolg daarvan de genieting Gods. Dat is de volkomen zaligheid. Dus het eeuwige leven, het hemellevens, is er louter voor de mensen die hier niets anders hebben dan God, die innerlijk losgemaakt zijn van alle banden, en gebonden zijn aan Hem bij Wie de fontein des levens is. Zo wordt het dan ook gezegd in de 73e Psalm: 'Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde' (vs. 25). Kunt u zich enigermate indenken wat een christen is? Een christen is een vrij mens, een mens die door niets kan worden gebonden, door geen vriendelijkheid van zijn naaste en door geen vijandschap van zijn naaste, door geen voorspoed en door geen tegenspoed. Een christen is een mens die door niets kan worden gebonden.

'Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.' Het woord der zaligheid, dat is het Evangelie. Welke betekenis heeft onder meer het Evangelie? Deze: het stelt Christus voor en het biedt Hem aan. Want de Heere Jezus is de inhoud van het Evangelie. Als u het Evangelie hebt, maar u hebt er Christus niet in, dan hebt u niets! U kunt dan nog wel denken dat u heel wat bezit, maar u hebt inderdaad niet het geringste. Dat is nu het onderscheid. De meeste godsdienstige mensen die zich voor christenen houden, hebben het Evangelie of het Woord. Daar spreken zij ook van. Dat laten zij u weten. Zonder enige betekenis! Christus in het Evangelie en dan het Evangelie in Christus.

Wanneer was het nu dat u dat leerde verstaan? Want het is voor ieder mens maar de letter, totdat het voor de uitverkorene, voor de mens voor wie het bestemd is, opgehouden heeft uitsluitend een letter te wezen. Dan is het geworden, gelijk gezegd: Christus in het Evangelie en het Evangelie in Christus. Let hier maar op. U kunt nooit missen als u geleerd hebt dit onderscheid te maken. U voelt toch, dat moet immers zo zijn? Maar we weten het – de meeste mensen verwerpen Christus en behouden de godsdienst. En zo'n godsdienst is alleen maar vol venijn, vijandschap tegen God en tegen de naaste, niets anders!

Het Evangelie wordt gebruikt om het geloof te werken. Het is met het geloof van de meeste mensen zoals het was met de boodschapper van wie gij leest in het Oude Testament. Er werd gevraagd: 'Hoe was het?' En de man kon alleen maar spreken van rumoer en van verwarring die

hij gezien had, en verder kon hij niets zeggen (2 Sam. 18:29). Zo hebben vele mensen het over allerlei dingen, wanneer zij een bekering of een stuk van een bekering vertellen. Het is alles eenvoudig, klaar, 'klaarder dan de zon', zegt de dichter van de 36e Psalm (vs. 3 ber.). Het Evangelie wordt gebruikt om het geloof te werken. De werkmeester is de Heilige Geest, want het geloof is een gave Gods. Een mens weet van zichzelf niets van het geloof af. Bijgevolg moeten wij zeggen dat hij het niet bezit. Maar de Heilige Geest werkt het. Maar vóór de Heilige Geest het geloof werkt door het Evangelie, werkt Hij door de Wet als een Geest der dienstbaarheid. Wanneer de Heilige Geest door de Wet werkt, dan plaatst Hij de Wet in de consciëntie van de mens, met haar eisen en met haar vloek. Dan heeft de mens geen leven meer. Dan leert hij verstaan dat regeltje van een van onze bekende voorgangers uit vroeger tijd: 'Buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.'^{*} Ik zeg: dan heeft de mens geen leven meer. Dan kan hij voor God niet bestaan. Komt hij zo te sterven – ik weet niet of u ooit in deze toestand verkeerd hebt – hij weet dat hij dan verloren is. Hij kan dan nog wel een schat van bevindingen, ervaringen hebben, maar hij weet: 'Ik ben verloren.' Deze mens zegt niet: 'Maar ik heb dit en dat toch ondervonden en nu zal de Heere dit toch volmaken, want er staat toch in de Bijbel: 'Hij Die in u een goed werk begonnen heeft, zal dat voleindigen tot op den dag van Jezus Christus' (Filipp. 1:6).' Nee, dat is alles van de waangelovige, die niet bestemd is om tot het waarachtig geloof gebracht te worden. Maar deze mens zegt: 'Ik mis God, en het beeld van God heb ik niet. En moet ik zo het tijdelijke met het eeuwige verwisselen, dan ben ik voor eeuwig verloren.' U begrijpt wat een arbeid dit de mens geeft. Er staat van Ruth dat haar thuis blijven weinig was (Ruth 2:7). Hij is gestadig aan de arbeid met de grootste ernst, met aanhoudendheid en vurigheid. En hij weet dat hij een andere gerechtigheid nodig heeft dan welke hij bezit.

Dit is de arbeid des Geestes door de Wet, welke niet ophoudt voordat de mens alles onder de voeten is weggezonden en hij een in Adam verloren mens is, en de mond sluit, God van elke beschuldiging vrijspreekt, en zichzelf beschuldigt, niets anders doet dan zichzelf beschuldigen. Dat is de vernedering des harten. Ga goed na of u het hebt leren kennen.

---

* Nicolaus Barentzonius (1609-1682).

Want u moet niet spreken over het Evangelie wanneer u dit niet hebt leren verstaan. Want gewis, u gaat met uw ingebeelde Jezus verloren voor eeuwig!

En dan wordt door het Evangelie geloof gewerkt. Dat is óók het werk van de Heilige Geest, maar niet meer als een Geest der dienstbaarheid tot vreze, maar als een Geest des levens (Rom. 8:15). Ik bid u: des levens! Want nu moet deze mens het leven leren kennen. Hij heeft de dood in zichzelf gevonden, en nu moet hij, is hij bestemd om het leven te leren kennen. Daarom bearbeidt de Heilige Geest hem als een Geest des levens, en Hij doet dat door in zijn hart het Evangelie te verklaren. Kijk, heel deze Veluwe en heel de wereld heeft het Evangelie, maar men verstaat het Evangelie niet, omdat het niet verklaard is in het hart. Nu komt de Heilige Geest het Evangelie verklaren in het hart. En als dat gebeurt, dan wordt in het Evangelie en door middel van het Evangelie een drie-nig God bekend: Vader, Zoon en Heilige Geest, of God in Christus.

Het Evangelie is nu verklaard. En nu gaat daar van dat Evangelie niets anders uit dan liefelijkheid. De grote, zware wind is gehoord, de aardbeving is gevoeld, het vuur is gezien, en zie hier nu het suizen van een zachte stilte (1 Kon. 19:12). Door de trekking die van alles uitgaat, komt nu de mens tot God. Terwijl hij altijd naar de Heere met zijn rug had gestaan, nu komt hij. En wat doet hij nu? Hij begint met Christus te omhelzen. En niet zodra heeft hij dit gedaan, of hij wordt in Christus met God verzoend. En dan is het – als ik mij enigermate mystiek mag uitdrukken – of hij het bloed van Christus onder zijn gehemelte heeft. Dat is nu: ‘Smaakt en ziet dat de HEERE goed is’ (Ps. 34:9). Ach, de hele Bijbel komt zo schoon tot zijn recht! Je moest het allemaal eens weten wat voor een boek je in je huis hebt! Maar je zult het nooit weten als God je er niet in onderricht. En dan ontvangt die mens, zoals ik al opgemerkt heb, de Heilige Geest, en Die vernieuwt hem. De mens is diep beschaamd voor God over al zijn wegen en hij bekeert zich tot God. Hij neemt aan uit Gods hand de vergeving en hij bekeert zich tot God. Van dat ogenblik af heeft hij niets anders meer dan God. Hij heeft geen vader en geen moeder meer, hij heeft geen zoon en geen dochter meer, hij heeft geen geld en geen goed meer. Hij heeft niets meer, behalve de Heere. Dat is het geloof en de bekering.

Gezongen: Psalm 105:1, 2 en 3.

'Gezonden', zegt de apostel. God roept mensen om het Evangelie te verkondigen. Dit kan niet ieder mens. Daarom vormt de Heere zulke mensen. Dat moet doorgaans gaan door veel lijden, grote tegenspoed, veel tegenspraak vooral. Zonder tegenspoed, tegenstand en tegenspraak kan niemand een goed prediker worden. De apostel Paulus zegt: 'Wij zijn aller afschrapsel tot nu toe' (1 Kor. 4:13). Men moet u buiten de deur zetten, vervolgen, zoveel als men kan, en tegenspreken en belasten, en wat niet al! Als dat niet gebeurt, dan is men geen prediker van het Evangelie. Hij sterkt ze. Ze zijn in zichzelf niets waard, en als een riet buigen ze zich. Maar ze worden gesterkt, toegerust met gaven, de een met meer en de ander met minder gaven, maar ze worden allen toegerust met gaven. En dan wordt het Evangelie gepredikt daar waar de Heere het wil. Want ze zijn diep afhankelijk, instrumenten in de hand Gods. En ze hebben een onuitsprekelijk gemakkelijk leven, als ze zich werkelijk als instrumenten in de hand Gods laten gebruiken. Er bestaat voor deze mensen geen bezwaar, evenmin als voor welk kind van God ook. Ze gaan over een geplaveide weg. Maar let op! Deze geplaveide weg is niet in het zichtbare. Die wordt door de wereld gezocht, en de wereld is in haar schik als hij gemakkelijk is. Deze weg is in God, heeft niets met het zichtbare te maken. Daarom schrijft de apostel Paulus: 'Wij aanmerken niet de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet; want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig' (2 Kor. 4:18).

Ach, ik weet niet of u er wel enig besef van hebt wat een kind van God is. De meesten van jullie hebben dat besef niet. In de Bijbel worden zij genoemd 'wondertekenen' (Zach. 3:8). Misschien zijn ze dat nooit voor je geweest. Ja, als ze je naar de mond spraken! Maar als ze je tegen spraken, dan vlamde de vijandschap tegen hen op. Je hebt het nog nooit geweten, tenzij God je zelf zo iemand gemaakt heeft. En als dit niet gebeurt, dan zul je het nooit te weten komen, en dan zul je voor de rechterstoel van Christus straks gesteld worden als een vervolger der Gemeente. Deze mensen hebben niets, zij hebben waarlijk niets. Zij hebben geen leger, zoals de Mohammedanen; die gebruikten de wapenen om hun religie te verbreiden. Zij hebben geen fondsen en geen voorspraken. Zij hebben alleen maar veel tegen. En wat zij tegen hebben, dat hebben zij niet tegen – dat hebben zij voor! Want het is een

zeer grote gave, dat wat ze tegen hebben; want hierdoor leren zij graven en verdiepen. U moet maar goed nagaan of u het verstaat met uw hart. Het gaat voor jullie zo goed als voor mij op een eeuwigheid aan.

Zij hebben een overtuiging. Zij weten en geloven wat zij prediken. Is dat geen weldaad? Is dat niet iets bijzonders, te weten en te geloven wat je predikt? Ik zat als jongen van 15 jaar en daaromtrent onder de prediking in de Nederlandse Hervormde Kerk. Hoe menigmaal heb ik niet gedacht: 'Dominee, je gelooft het zelf niet!' Van God geroepen en toegeruste mensen weten en geloven wat zij prediken. En zo God hen sterkt, dan zijn ze bereid om hun leven ervoor te geven, te meer een predikants-tractement en een pastorie. En dan hebben zij zich overgegeven om door de Heere geleerd en geleid te mogen worden. Ziedaar alles! Dat is een prediker van het Evangelie. En wie hier nu van verschilt, die is een loondienaar, zonder enige uitzondering. Als u mij vroeg hoe ik dat weet, dan zou ik u ten antwoord geven: omdat ik zelf een loondienaar voor God geworden ben. Anders zou ik het niet kunnen weten. Nu weet ik het, doordat ik zelf een loondienaar voor God ben geworden. Welk een kracht heeft de prediking de eeuwen door toch uitgeoefend, nietwaar? Kijk eens, mensen, in je eigen geschiedenis, in de vaderlandse geschiedenis. Hoevele kinderen van God liggen er onder de blauwe zerken van de gebouwen van wat eens de Nederlandse Hervormde Kerk was! Hoevelen zijn er in de hemel die eenmaal op aarde Hollands spraken!

De apostelen hadden ook niets dan alleen maar wat ik u zo-even noemde. Zij zijn de wereld, het Romeinse Imperium, binnengegaan. En dat Romeinse Rijk heeft moeten wijken voor de prediking van...? Van de liefde, van de liefde Gods in Christus Jezus. Daarom heeft immers de apostel Paulus niet te veel gezegd wanneer hij schrijft: 'Ik schaam mij het Evangelie van Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft' (Rom. 1:16).

Doet het Evangelie nog zoveel? Ja, het Evangelie doet nog zoveel, maar anders. De christelijke wereld heeft het Evangelie verworpen, en de kerken zijn afgegleden van de belijdenis der waarheid, niet één uitgezonderd. En nu zitten wij in de ellende, hetgeen zeker door niemand wordt tegengesproken. Nu zitten wij in de ellende. De wereld openbaart dat het Evangelie een kracht is, want zij is krachteloos nu zij het Evangelie verworpen heeft. En nu zoekt men en ziet uit naar, och arme, een nieu-

we beschaving. Dat kun je zo lezen in de courant en in de tijdschriften en onder de wijsgeren. Maar zij weten niet waar deze nieuwe beschaving vandaan moet komen en hoe zij tot stand moet komen. Maar er moet iets nieuws komen, zeggen ze. En de kerken? 'Ja,' zeggen zij, 'zo kan het niet langer; er moet aangepakt worden.' Hm, hm. 'Die in den hemel woont, zal lachen; de Heere zal hen bespotten' (Ps. 2:4). Geloven jullie er dit maar van! Eén ding is nodig, en dat ene ding is hoogst eenvoudig. Terugkeer tot de belijdenis der waarheid. Of deugen de Drie formulieren van enigheid niet meer? Je zult somtijds horen: 'Dat was goed voor die tijd.' Als ik zoiets vernam, dan heb ik ten antwoord gegeven: 'Noemt u mij nu eens het licht dat deze Drie formulieren van enigheid in het duister gezet heeft, of een gedeelte daarvan.' De tegensprekers zijn niet zoveel waard; zij weten niets. En het is zo gemakkelijk een tegenspreker te weerleggen. Of hij moet zeggen: 'Ja, ik geloof de Bijbel niet' – dan is het afgelopen! Terug naar de belijdenis van de waarheid! Maar dat wil men niet. En nu blijft er niets anders over dan ondergang: 'Bloed en vuur en rookdamp' (Hand. 2:19). En mij dunkt dat het gezien wordt!

'Tot u...' 'Eerst den Jood, en ook den Griek' (Rom. 1:16). Dus tot u ook! *'Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.'* Hoort u het? U is Christus geschonken. Allen, klein en groot. Niet een deel van Hem. U is Hij gegeven. En als u Hem aanneemt, dan is Hij de uwe, en Hij zal het voor eeuwig blijven. Het is een van tweeën: u neemt aan of u verwerpt. Een derde weg is er niet. Laat u dat toch niet voorpreken! Het is aannemen of verwerpen. Er is geen derde weg. Wanneer de mens op het punt staat om de Heere Jezus aan te nemen, dan is hij een verwerper. Een van tweeën. Als u verwerpt, dan blijft er niets anders over dan omkomen.

Misschien zou iemand willen zeggen of denken: 'Ja, maar wordt dat nu niet te gemakkelijk voorgesteld? Ik hoor dat Christus mij geschonken is en dat ik Hem moet aannemen. Is dat nu niet te gemakkelijk?' Ach mens, dat zijn allemaal praatjes van je! Ik hoor het al, je wilt er aan ontkomen. Je hebt nog geen zin om dat te doen. Je hebt Christus nog niet nodig. En daarom kom je met dergelijke praatjes voor de dag. Maar je moet niet een ogenblik denken dat ze gelden! Als u zou zijn wat u is, waarlijk een verloren mens, dan zoudt u niet met dergelijke praatjes aankomen, maar dan zoudt u op de aanbidding van de Heere Jezus Hem aannemen. U zou Hem beschouwen als uw enige schat in leven en in sterven.

Waar men Christus aangenomen heeft, daar is een geloof dat ontstaan is uit de vernietiging van het eigen ik. Zult u dat toch nooit vergeten? Het waarachtig geloof ontstaat uit de vernietiging van het eigen ik. Elk ander geloof is een waan. Zult u dat niet vergeten? Want als u dat vergeet, en u komt toch met uw geloof voor de dag, dan gebruikt u dat alles om de waarheid te bestrijden, en uw vijandschap aan het licht te brengen tegen de waarheid en tegen Gods volk. Het geloof ontstaat uit de vernietiging van het eigen ik, zodat de mens in wie het geloof gewerkt is, een mens is zonder wetenschap, 'onvernuftiger dan iemand', zoals u het in Spreuken 30 kunt vinden, en 'de wetenschap der heiligen' niet gekend hebbende (vs. 2, 3) – zonder gerechtigheid, maar een goddeloze, zonder kracht, uit al zijn kracht gevallen.

Zo ontstaat het geloof. Het is nooit anders ontstaan. Zulk een geloof stelt tot het hoogste van zijn blijdschap: God in Christus. Men wenst Hem te volgen. Het sterkt zich door de waarheid. Ik zei dezer dagen in mijn huis tot iemand – er werd gesproken over een arm mens in het geestelijke, en dan denkt men zo weleens na over wat er gezegd wordt – ik zeg: 'Een arm mens in het geestelijke, dat is een mens die de Bijbel niet kan missen.' Een mens die de Bijbel niet kan missen is een arm mens, want daar ligt zijn voedsel, dat is zijn voedsel in leven en in sterven. 'Als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk, opdat gij door dezelve moogt opwassen' (1 Petr. 2:2). En zoals hij de Bijbel niet kan missen, kan hij ook de rechtzinnige prediking niet missen. Hij haat iedere prediking waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen Wet en Evangelie. Maar de omschrijving van de waarheid gelijk zij in Christus is, heeft hij lief. En het is hem een zeldzaam genoegen wanneer hij op zijn weg iemand mag ontmoeten die in staat is om deze waarheid te belijden.

Zulk een geloof werkt ook door de liefde, de liefde tot God en Zijn schepping. Zo staat er dat de rechtvaardige het leven van zijn beest kent (Spr. 12:10). Een begenadigd mens heeft liefde tot de kinderen; hij stelt belang in kinderen. Een begenadigd mens heeft zijn naaste lief.

O, o, zet eens voor jezelf uiteen wat de naastenliefde eigenlijk is en hoe zij werkt. Zet het eens uiteen voor jezelf. Men heeft daar een mens voor zich, en deze mens is een schepsel Gods. En omdat hij dat is, heeft men hem lief. Uit! Er komt niets meer bij. Sympathie, eensgezindheid,

aangenaam karakter, enzovoort, enzovoort, het heeft er niets meer mee te maken. Als er daarvan nog iets bij moet komen, dan is het eigenliefde, dan heeft men lief omdat men nog wat aan zijn naaste heeft, of omdat men wat van zijn naaste verwacht. Alleen omdat hij een schepsel van God is. Of hij mijn vijand of vriend is, het heeft er alles niets mee te maken! Hij is een schepsel van God, Die ik lief gekregen heb. Ken je deze liefde? Als je het had moeten zeggen, zou je het ook zo verklaard hebben? Hm, wat denkt men toch weinig over de dingen na, nietwaar? En daarom is het discours* ook doorgaans zo onbeduidend.

En deze liefde houdt hier niet op. Men heeft Gods weg lief. Ach, men is een afwijker, en toch heeft men Gods weg lief. En hoezeer men ook een afwijker is, men zegt toch: 'Maar alle vals pad heb ik gehaat' (Ps. 119:128). En: 'Hoe lief heb ik Uw Wet' (Ps. 119:97). En men stelt de Wet in Jezus Christus boven zijn eigen zaligheid. Men heeft zijn kruisen ook lief. En zo leert men somtijds hartelijk voor het kruis danken, voor alle moeilijkheden, moeilijkheden van allerlei aard, voor alle tegenkanting, voor alle tegenspoed – wel, men dankt er God voor. Wanneer men ze niet had, dan zou men er om moeten vragen en zeggen: 'Geef ze mij toch, Heere.' En dat is conform de Heilige Schrift, want 'dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijken zoon dien Hij aanneemt' (Hebr. 12:6). En men wordt altijd weer aangezet om te doen wat wij gezongen hebben uit de 105e Psalm: 'Vraagt naar den HEER' en Zijne sterkte' (vs. 3 ber.).

Wat een aangename weg! Hij is moeilijk voor het vlees. Maar wat een aangename weg is het om met de Heere te wandelen. Dat een begenadigd mens aan de mond Gods gebonden ligt en geen stap kan verzetten zonder de wil Gods, zonder dat deze wil hem bekend gemaakt is, wat een weldaad! Een hele wereld is niet te schatten tegen deze weldaad, ook maar gedurende enige tijd gevoelig genoten.

En als u nu de Heere Jezus niet hebt aangenomen, mens, haast en spoed u toch, want u gaat verloren. Als u straks op uw ziekbed ligt, wat zal dan uw toevlucht wezen? U hebt geen toevlucht. U zult uw vrouw, uw man, uw kind of vriend om u heen willen hebben, en misschien ook niet, maar een toevlucht hebt u niet. Zonder u af. Haast en spoed u om

---

* het gesprek, de conversatie

uws levens wil. Roep, leg, werp u neer voor God, Die u nog niet kent. Vraag: 'Heere, openbaar Uzelf. Maak Uzelf aan mij bekend.' Zeg tot de Heere: 'Heere, ik mis U. Ik kan, ik mag U niet missen, maar ik mis U.' Gebruik uw Bijbel zoals de kamerling, en gebruik ook een goed boek. Verwerp de prediking van deze tijd met uw ganse hart. Onderzoek de waarheid, de Bijbel en de geschriften van die uitnemende mannen die eens in de Hervormde Kerk spraken. Die maken u wijs tot zaligheid, als Gods Geest erbij komt. En nooit rusten! Niet zeggen: 'Ik heb al zo lang gevraagd en het heeft mij niet geholpen.' Nooit rusten! Als u niet rusten kunt om God lastig te vallen, denk dan maar aan die gelijkenis: 'Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen?' (Luk. 18:7). En als Hij nog niet antwoordt, dan is het alleen omdat er nog geen plaats is, en de tijd nog niet is aangebroken. Leg geen smaad op de Heere, want de Heere is goed. Hij is een Hoorder der gebeden.

Amen.

Gebed:

Zo hebt u dit in Uw grote goedheid ons nog wederom willen schenken, Heere. Geef dat wij er U voor danken mogen, dat wij waarlijk U er dankbaar voor zijn mochten, zo spreker als hoorder. En nu is het weer voorbij. Laat het níét voorbij zijn. Geef dat het gesprokene, voor zover het was naar de zin en naar de mening Uws Geestes, met ons bezig moge wezen. Geef dat het ons niet met rust moge laten, dan zullen wij er ook mee bezig zijn en wij zullen U niet met rust laten. Wat zou het groot zijn!

Sterk Uw Kerk, Uw kinderen, overal. En voeg nog toe aan Uw Gemeente, die zalig worden. De wolken hangen laag, maar ook dat is Uw werk. Geef ons dan ons aan U vast te klemmen in leven en in sterven. En doe ons er dan altijd weer bovenuit komen, zoals U Abraham er telkens bovenuit deed komen, toen hij op weg was naar Moria om zijn kind te offeren, en zoals Gij Uw kinderen er altijd bovenuit hebt doen komen. Want 'Ik sterk u', zegt Gij, 'Ik ben met u; Ik help u in vuur en in water.'

Ach, vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. Leid ons in de rechte wegen.

Amen.

Gezongen: Psalm 89:7 en 8.

7e Predikatie over Johannes 3:16, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 19 februari 1956 te Den Haag

Gezongen: Psalm 87:1, 2 en 3.

Gelezen: De Wet des Heeren; Lukas 16:19-31.

Gebod:

Heere, laat ons ons laten gezegen. Een eeuwigheid is ophanden. Of deze goed of kwaad zal zijn, het wordt ons duidelijk gezegd. Waarachtig geloof en oprechte bekering zijn de zaken die Gij wilt dat er zijn zullen, een aangrijpen van Uw gerechtigheid, Heere Jezus, en een rusten in Uw barmhartigheid, o Vader. Hoe diep zijn we gevallen. Er is een wereld waar ons hart naar uitgaat, het hart van jong en oud, van de kinderen en van de ouders, van de vrouwen en van de mannen. En de zonde doen we graag.

O, Heere, als U Zich niet over ons ontfermt, dan doet niemand dit. De duivel doet dit niet; integendeel, hij lacht in ons verderf. En over elkander ontfermen wij ons ook niet. Alleen door U kunnen wij behouden worden. Steekt Gij Uw hand niet uit, dan gaan we voor eeuwig verloren. En wat dit te betekenen heeft, we hebben het gehoord.

Laat ons U nodig hebben om er voor bewaard te mogen worden, nu, in het heden der genade, want straks – en dat straks kan er elk ogenblik zijn – straks is het voorbij, voor eeuwig!

Treed met ons niet in het gericht. Erbarm U, Heere, reinig ons van het onze. Al wat in en bij ons gevonden wordt, door ons wordt gedacht, gesproken en gedaan, heeft reiniging nodig. ‘Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.’

Doe ons een woord spreken overeenkomstig Uw getuigenis, niet naar de letter, maar naar de Geest, en wil zulk een woord in onze harten, in de harten van ouden en jongen, plaats bereiden. Laat ons niet vanhier gaan zoals we gekomen zijn. Is er nog geen bekering, laat het grote ogenblik er eens wezen. Is er bekering, doe haar niet de laatste zijn, maar een van vele bekeringen.

Gedenk onze zieken, hen die ernstig, dodelijk ziek zijn. Richt hen op, of, is het ogenblik aangebroken, sterk hen door het geloof in U.

Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie. Ach, ach, ach, alles buiten U, alles tegen U, kerken zonder Christus, een regering zon-

der Christus, het Koninklijke Huis zonder Christus. O, ontferm U.
Amen.

Gezongen: Psalm 87:4 en 5.

We spreken, mijn zeer geachte toehoorders, vanmorgen over de laatste woorden van Johannes 3 het 16e vers:

‘Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’

‘Niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’ Het zijn deze woorden waarbij wij met elkander een ogenblik willen stilstaan. *‘Opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’* Als een mens gelooft, hoe is het dan eigenlijk? Dan is de grond waarop zijn veroordeling zou steunen, weggenomen. En daarom staat er: *‘Niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’* Hoe komt het dat de grond van zijn veroordeling is weggenomen? Christus is voor Hem ingetreden. Christus heeft voor hem betaald, heeft in zijn plaats en tot zijn tijdelijk, geestelijk en eeuwig voordeel, God verzoend. En God heeft het offer van Zijn Zoon aangenomen. Dat is in het kort het Evangelie. En uw Evangelie kan niet kort genoeg zijn. Het is begrepen in woorden als deze: *‘Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, en heeft het woord der verzoening in ons gelegd’* (2 Kor. 5:19).

‘Niet verderve.’ De Heere denkt hier aan de eeuwige dood. Denkt u weleens over de dood na? Zijt u er mee bezig? Iedere dag? Dag en nacht? Wat is er van de dood te zeggen? Wat is de dood? Er is drieërlei dood, een tijdelijke, een geestelijke en een eeuwige dood.

De tijdelijke, lichamelijke dood is er wanneer de mens de laatste adem uitblaast. Wanneer hij dat gedaan heeft, dan zegt men: *‘Het is gedaan, hij is heengegaan, hij is gestorven, hij is dood.’* En er is smart en somtijds rumoer in het huis waar de man of de vrouw of het kind gestorven is. Het lichaam wordt verwoest, in het graf gelegd, of, als men de euvele moed gehad heeft om met een christelijke traditie te breken, verbrand, gecremeerd. En voordat dit ogenblik voor een mens aanbreekt, heeft hij al vele waarschuwingen gehad. Pijnen, ongevallen, allerlei last aan het

lichaam, het waren beginselen van deze dood en tegelijkertijd voorbiden. Maar, nietwaar, er wordt niet op gelet. Als de moeite maar voorbij is en als de ziekte maar genezen is en wij geen pijn meer hebben, dan is alles voorbij, vergeten. Wat is een mens! De wijdte, de diepte, de grootte van de ellende van een mens is door niemand nog uitgedrukt en zal door niemand worden uitgedrukt.

De tweede dood is weer heel iets anders. De eerste dood hebben we al enigmatische leren kennen, al zitten we hier nog. En straks zullen we hem ontmoeten. 'Want de mens gaat naar zijn eeuwig huis' (Pred. 12:5). Maar de geestelijke dood, wat is de geestelijke dood? Wat wilt ge verstaan hebben onder de geestelijke dood? Wat hebt u hiervan leren kennen? Hier moet u niemand naspreken. U moet spreken uit ondervinding. Wat is de geestelijke dood? Het gemis van Gods beeld. Waar het beeld Gods niet is, daar is de mens geestelijkerwijze dood. En wat is het gevolg hiervan? Het gevolg hiervan is dat hij onbekwaam is tot hetgeen waartoe hij geroepen wordt. Hij wordt geroepen om God te verheerlijken en zichzelf te stellen in de dienst des Heeren. En dit kan hij niet wanneer het beeld Gods niet in hem gevonden wordt. Hebt u ooit uw godsdienst gezien? Godsdienst zonder het beeld Gods, hebt u die godsdienst ooit gezien? U zult nooit van uzelf zo gewalgd hebben, als wanneer u eens zag: uw godsdienst zonder het beeld Gods. Godsdienst zonder het beeld Gods is zo afschuwelijk, zo vol huichelarij, zo vol besmetting. Ook dit kan niet worden uitgedrukt, want wij zeggen maar wat. Wij zeggen maar wat zonder van God geleerd te zijn. En een enkele vraag: 'Hoe weet u dat?', doet ons verstommen – godsdienst zonder het beeld Gods!

En dan is er een eeuwige dood. De eeuwige dood is het lijden in de hel. Als iemand eenmaal daar is gekomen, dan is er geen uitzicht meer voor hem. Misschien kunnen we hier straks nog iets van zeggen.

'Niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' Wat is nu het leven? Wat wordt daar toch ook verkeerd over gedacht. Leven, wat is leven? Er is wel geen begenadigd mens die hier niet eens zeer verkeerde gedachten over gehad heeft. En de godsdienstige mens heeft niet anders dan verkeerde gedachten.

Het leven is een vrucht van vereniging met Christus. De dood is een vrucht van ons in-zijn in Adam, en het leven is een vrucht van de vereniging met Christus. Als u dit nu onthoudt, dan zult u misschien beschermd

wezen tegen de valse leer van deze tijd. Het leven is een vrucht van de vereniging met Christus. Niet zodra – luister eens en ga eens na of uw hart erbij kan – niet zodra is een mens verenigd met Christus, of hij bespeurt dat hij leeft, dat hij geestelijk leeft. Hij merkt dat hij anders is dan hij was.

Wie geestelijk dood is, zijn zonden zijn hem niet vergeven, zijn verstand is geheel gesloten, geen straal van zaligmakend licht treedt daar binnen – donker. Zijn wil is volstrekt vijandig. Hij wil niet! ‘Gij wilt tot Mij niet komen’, zei de Heere Jezus (Joh. 5:40). Zijn hart – er is niets zo onrein als een mensenhart. Zijn oordeel is op een dwaalspoor. Zijn keus is verkeerd. Alles zoals het niet moest wezen.

Maar als nu een mens ontwaakt is in Christus door de vereniging met Hem, als hij opgestaan is in een nieuwe wereld, en zijn voeten zich bevinden op een nieuwe aarde, dan zijn zijn zonden vergeven, en zijn verstand is verlicht, zodat hij helder en klaar de dingen begint te zien. ‘Nu weet ik,’ zegt hij, ‘nu weet ik.’ Zijn hart gaat uit naar God, zijn oordeel werkt nu zuiver, zijn keuze is gevestigd. Hij zal nooit meer omzien naar een andere weg van zaligheid, nooit meer. Hij heeft heerschappij over de godsdiensten der wereld, en hij vreest niet dat iemand, door zijn mening hem te openbaren, hem met goed gevolg zal kunnen tegenspreken. ‘Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden’ (2 Kor. 5:17). En dit nieuwe leven heeft hij niet in zichzelf, maar hij heeft het in Christus. Kon *hij* van de Heere Jezus en de Heere Jezus van *hem* gescheiden worden, hij zou onmiddellijk weer zijn wat hij geweest is: dood in zonden en in misdaden. Christus is het Leven. Hij is tot de mens gekomen, en toen heeft de mens de deur voor Hem geopend, de deur van het hart. En zo is er een vereniging ontstaan tussen Christus en deze mens.

De Heere Jezus leeft eeuwig, en omdat een gelovige het leven in Christus heeft, zo leeft ook hij eeuwig in Christus. Er zal in eeuwigheid geen scheiding komen tussen Christus en de gelovige, tussen de gelovige en Christus.

Gezongen: Psalm 84:1 en 2.

Van nature is een mens aan het verderf gewijd. Als hij sterft zonder geloofd te hebben, zonder bekering, als hij sterft zonder God, dan zal hij

zonder God wezen in de eeuwigheid. Er zouden vele mensen bij deze uitspraak denken: maar dat zal ik best kunnen dragen. Maar laat men zich niet vergissen. Zeker, hier kan het verdragen worden, ofschoon ook hiertoe de kracht van God komt, want als Hij de consciëntie opent, is het gedaan met een mens. Dan rent hij naar het verderf en slaat de hand aan zijn eigen leven – dan is het volkomen gedaan met een mens.

Maar hoe komt het dat men het godsgemis hier dragen kan, hoe komt dat? Het komt omdat we door de algemene goedheid Gods nog zoveel hier hebben. Want als een mens God mist, dan mist hij Hem toch nog niet geheel. Dat zal in de verdoemenis zo wezen. Ieder mens heeft nog de blijken van de algemene goedheid Gods. De zon gaat over hem op en de regen verkwikt hem. Hij ontvangt dagelijks zijn brood. Hij gaat naar zijn werk en heeft afleiding, en gelegenheid om er zijn god van te maken. Mensen en omstandigheden staan gereed om hem te helpen en hem uitkomsten te bereiden – hoe dikwijls! Hij ontvangt menig vriendelijk woord, vele onderwijzingen, raad. En in de hel, als hij gestorven is? Dan ontvangt hij dat niet meer. Dan is dat gedaan. Dan zal het alles gemis wezen. Nu, in dit leven is deze zaak nooit absoluut, maar als een mens niet meer werken kan, hij alleen is, volkomen alleen is, en er niemand is die naar hem omziet, kan zo'n mens hier leven? Hij zou niet kunnen leven, maar dat is nog niets vergeleken bij de verlatenheid in de hel. In de hel steekt niemand zijn hand uit naar zijn naaste. Ik heb het u voorgelzen. De vochtigheid aan het eind van een vinger werd de rijke man geweigerd, hoe ernstig hij er ook om vroeg. Daar zal niemand zich over zijn naaste ontfermen. De een zal de ander verwensen tot in dieper diepte van de hel. Ouders zullen dit hun kinderen doen en kinderen zullen dit hun ouders doen. En de toorn Gods rust op zulk een mens, onverpoosd, eeuwig. En nu moet ik niet zeggen: dat is de hel, dat is de verdoemenis, want wat de hel en de verdoemenis is, dat heeft nog nooit iemand kunnen zeggen, zomin als ooit iemand heeft kunnen bekendmaken wat de hemel is. 'Wij kennen ten dele', zegt de apostel Paulus (1 Kor. 13:9).

En van deze hel heeft hij hier de voorsmaak, de beginselen: aanklacht in zijn consciëntie. Maar men let daar niet op; men acht het beter om er maar overheen te gaan, de zaak te sussen, af te doen met een kleinigheid. Maar zulke zaken zijn alleen af te doen door een waarachtig geloof in Christus, en door een oprechte bekering tot God. Een mens moet niet

zomaar wat stellen, zomaar wat vaststellen. Wij moeten van de Heere geleerd zijn. En dat niet alleen, maar we moeten ook weten dat we van de Heere geleerd zijn. En we moeten de vrijmoedigheid hebben om te zeggen: 'Dat is God, Hij is het Die zó spreekt.' Want een begenadigd mens spreekt precies als God spreekt, omdat hij van de Heere geleerd is.

En de begenadigde? Hij ziet God. 'Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn ziel is gered geweest' (Gen. 32:30), 'Wij zien Jezus' (Hebr. 2:9), en vele andere plaatsen. De begenadigde, de mens die gelooft, ziet God. En door de aanschouwing Gods kan hij zeggen wat eigenlijk bekering is. Mensen menen, als ze een zogenaamde bekeringsgeschiedenis of een deel daarvan kunnen vertellen, dat dat de bekering is. Ze kan het wel zijn, maar dan moet er toch iets in wezen dat er dikwijls in gemist wordt: de aanschouwing Gods, en als gevolg hiervan de boete, het berouw, het leedwezen. En zonder deze zaken is er geen bekering, is er alleen maar bedrog.

En als een mens God ziet, dan begint hij Hem te loven, te danken en te prijzen. 'Geloofd zij God met diepst ontzag, Hij overlaadt ons dag aan dag met Zijne gunstbewijzen' (Ps. 68:10 ber.). Dan ziet hij de inkomsten uit zijn bedrijf of door zijn betrekking of waardoor ook, dan ziet hij zijn gezondheid, dan ziet hij vele blijken van de goedertierenheid Gods, en dan eindigt hij daar niet in, dan eindigt hij niet in deze blijken, maar dan eindigt hij in God, dat is, hij bekeert zich. En dat *is* de bekering. 'Weet ge niet dat de goedertierenheden Gods u tot bekering leiden?', vraagt Paulus (Rom. 2:4). De begenadigde weet het. En allen die zich niet bekeerd hebben, zijn er onbekend mee. Het zien van God is *hier* door het geloof. Waar het geloof is, daar aanschouwt men de Heere. En als men de Heere niet aanschouwt, dan is er ook geen geloof. Door het geloof aanschouwt men de Heere, hier. Maar niet hierna: hierna zal men de Heere onmiddellijk aanschouwen. Wat dat teweeg zal brengen? Precies wat het aanschouwen van God door het geloof *hier* teweeggebracht heeft: wedergeboorte, vernieuwing dan, vernieuwing, altijd maar vernieuwing, vernieuwing zonder dat de zonde er dan nog tussen zal komen. 'Geliefden,' zegt Johannes, 'nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is' (1 Joh. 3:2).

Op het geloof komt het aan. ‘Ge zijt toch gelovig’, zegt de een tegen de ander. ‘We geloven toch?’, zo kunt u horen. De mensen worden zo bedrogen door de prediking van deze tijd, en de mensen laten zich zo bedriegen. Ze zijn zo lichtgelovig. Ach, al deze dingen kunnen niet uitgesproken worden. Maar weet dat we u hebben mogen waarschuwen. En als ik er straks niet meer ben, dan zullen er wolven genoeg komen. ‘Waakt en bidt, opdat ge niet in verzoeking komt’ (Matth. 26:41). En als de toestand na mijn overlijden is zoals hij nu is, dan moogt u niet één kerk bezoeken, want u wordt overal bedrogen!

Voor een waarachtig geloof zijn twee zaken nodig. Ten eerste: een vaste, diepe overtuiging van zonde en schuld – niet alleen van zonde, maar ook van schuld, van zonde en schuld. En waar deze overtuiging is, daar zinkt de mens alles onder de voeten weg.

En de tweede zaak is een openbaring van Christus, en van God in Christus in het hart. Waar deze openbaring niet is, daar mag de mens spreken over het Evangelie, maar dat is alles dwaasheid, alles dwaasheid, alles onrein. Er wordt gesproken in Psalm 2 van een reine leer – *dit* is een ónreine leer. Deze leer laat de mens zoals hij is, veroorzaakt geen wedergeboorte, geen vernieuwing, geen strijd, veroorzaakt alleen maar toename in zelfbedrog. Waar de openbaring van Christus is en van God in Hem, daar is een onwederstandelijke trekking tot God, daar is het onmogelijk dat een mens nog langer op zichzelf zou blijven. Hij wordt getrokken en hij laat zich trekken. En de gevolgen van deze trekking zijn: vereniging met de Heere Jezus en gemeenschap met God. En dat is dan het geloof. Zo begint het geloof. Dit is niet het einde, dit vindt u niet aan de top, dit is het begin. Men wil u wijsmaken dat dit het hoogste einde is, en dat lang niet alle mensen hiertoe gebracht worden, maar dat zijn leugens. Zo begint het, en de uitverkorenen worden ertoe gebracht.

U moet nooit vragen wat een mens zegt, maar u moet uw godgeleerdheid hebben van het Woord en van de Heilige Geest. U moet diep nadenken over deze dingen. Ze moeten u op de schouders gelegd worden. Ze moeten lasten worden, lasten, zodat u er niet meer onderuit kunt. U moet vastgezet worden. Een mens wórdt vastgezet, als hij zonder enige aarzeling uitroept: ‘Ik móét bekeerd worden, ik móét bekeerd worden.’ Als u dat nooit uitgeroepen hebt in diepe ernst, en nooit leert uitroepen, dan wordt u niet bekeerd, dan gaat u verloren, voor eeuwig

verloren. Voornemens? Ja, als u het met God doet. Maar anders is het zó voorbij: een morgenwolk, een vroeg opkomende dauw. Ze maken u erger, uw toestand wordt er gevaarlijker door. Als een mens zegt: 'Ik zal, ik zal', hetzij het tijdelijke of andere dingen raakt, dan is zijn val nabij, en dan zal hij binnenkort, zo niet onmiddellijk, tonen dat hij *niet* zal.

Leer dat je kinderen! En vlei je kinderen niet, en ga voor je kinderen niet uit de weg. Bestraf ze. Onder Israël werden ongehoorzame kinderen gedood. Als er niets meer met een kind te beginnen was, dan werd zulk een kind gedood. En nu laat men ze lopen, misschien zelfs wel zonder ervoor te bidden. Wij weten niet meer wat ongehoorzaam zijn is. Ongehoorzaam zijn aan God, ongehoorzaam zijn aan onze ouders, we weten niet meer wat dat is. We weten niet dat ongehoorzaamheid een opzijzetten van God is. Als een kind ongehoorzaam is aan zijn ouders, dan zet hij niet alleen de ouders opzij, maar hij zet ook God opzij, want God heeft zijn ouders in Zijn plaats gesteld. Het is de snelle weg naar het verderf: ongehoorzaamheid. En als een ouder zijn uiterste best niet doet de kinderen te doen gehoorzamen, dan staat hij hieraan schuldig, en hij zal de straf niet ontgaan. En als een mens niet gelooft, dus ongehoorzaam is aan God, dan zet hij God opzij, Zijn waarheid zet hij opzij, en hij dringt door en hij stelt zichzelf in de plaats van God. Maar 'wie heeft zich tegen God verhard en vrede gehad?' (Job 9:4).

Ge moet diep over deze dingen nadenken. En gaan ze u aan het hart – ofschoon over het algemeen een verharding gekomen is over de mensen; over de kinderen is een verharding gekomen, en daar hebben wij ouderen een hand in gehad en nóg – als u al niet geheel verhard zijt, zoek dan de eenzaamheid. Kinderen, ouderen, zoek dan toch de eenzaamheid. Doe je werk, maar ga er niet in op. Leef een matig leven. Neem er maar niet van wat er van te nemen is. Leef eenvoudig, sta naar oprechtheid, strijd tegen jezelf, verdoem jezelf en rechtvaardig God. En gebruik alleen de middelen die goed zijn. Dat is het Woord en de prediking van wat men noemt de oude schrijvers, van de klassieke vooral, van Luther en van Calvijn, van Augustinus en van vele anderen, maar vooral het Woord, *vooral het Woord*. Begnadigden moeten het Woord leren kennen. Naarmate een begnadigd mens het Woord leert kennen, worden zijn woorden gewichtiger, krijgen zijn woorden meer inhoud. En dat gaat hij zelf voelen, en misschien ontmoet hij hier of daar weleens

iemand die dat ook gaat voelen. Onze woorden moeten in gewicht toenemen, en dat doen ze als ons leven meer en meer veranderd wordt naar het beeld Gods, want dat is het begin.

Amen.

Gebed:

En wat zullen we zeggen, Heere? De ellende is te groot, onze zonden zijn te verschrikkelijk. Ach, erbarm U! Als niet waar was wat Uw apostel heeft gezegd: 'Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonde', en als er geen Geest, geen Heilige Geest beloofd was, dan zou het voor eeuwig met ons allen gedaan zijn. Laat ons bij de dingen stilstaan. Laat ons niet steunen op eigen opinie en ook niet op de opvatting van een ander, want het is tóch alles verkeerd, het is alles misgetast. Zij zullen van God geleerd zijn – is de belofte – en hun vrede zal groot zijn. Ach, doe ons staan naar de vervulling van deze belofte. En laat ons het onze kinderen en kleinkinderen voorhouden. Laat ons zeggen tegen onze bekenden en vrienden, tegen onze huisgenoten: 'Bekeert u, want het Koninkrijk Gods is nabijgekomen.' De zaligheid is er en de aanbidding ervan is er ook. Niemand behoeft verloren te gaan. Gaat hij toch verloren, dan zal het hem blijken dat dát zijn keuze was. Arme mens, die het verloren gaan verkiest.

Bekeer ons, en vergeef ons het onze. Doe ons U dankbaar zijn voor de woorden die we nog hebben mogen spreken. En vergeef ook het zondige dat deze woorden aankleefde.

Amen.

Gezongen: Psalm 73:12

'k Zal dan gedurig bij U zijn,
In al mijn noden, angst en pijn;
U al mijn liefde waardig schatten,
Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.
Gij zult mij leiden door Uw raad,
O God, mijn heil, mijn Toeverlaat,
En mij, hiertoe door U bereid,
Opnemen in Uw heerlijkheid.

Getuigenissen van Louise Henriëtte van Oranje (1627-1667) op haar ziek- en sterfbed

‘Al het overige’, zei ze dikwijls, ‘is mij niets. Ik acht het als stof en drek. Ik ben wel een prinses, ik ben jong en geliefd, ik heb alles wat de wereld met nijdige ogen aanziet. Doch trouwens wat mijn levenstijd belangt, wat zullen nog weinige jaren zijn, die ik al kwijnende doorbreng? Ten einde van nog twintig jaar zal mij de tijd zo kort schijnen als heden. Zelfs 130 jaar zijn voor Jakob korte en boze dagen. Het verleden leert mij wat van het volgende zij, en dat is niets in vergelijking met de eeuwigheid. Zo men naar God leeft, zo zijn de zoetigheden van de wereld niet aanlokkelijk. Zo men naar de wereld leeft, is dit leven een rechte dood. En hoe langer men leeft, hoe meer kwaad men ziet, zelf begaat, en uitstaan moet. De zorgen verteren ons, de ziekten slaven ons af, door de toevallen worden we verknagd. Wij worden van ijdelheid bereden en ten verderve gestort. En wat het overige aangaat’, voegde zij daarbij, ‘wat zijn onze schatten, wat al onze luister dan aarde en slijk, een bedrieglijke spijze, een ijdele glans, bedrieglijke schijn en een tegenwicht, dat ons naar de aarde trekt.’

‘Ik heb ondervonden en ondervind het nog’, zei ze, ‘hoe veel heerlijker de vrede van mijn God is, het gevoelen van Zijn liefde en de verzekering van Zijn genade. De wereld verkoopt deze voor twintig of dertig stukken gelds en ten laatste wilde men met de rijke man wel voor al zijn goed een enige druppel van dat heilzaam en verkwikkend water kopen.’

Louise Henriëtte was op haar ziekbed het meest bezig met het stuk van de vergeving der zonden. ‘Zij erkende dikwijls haar overtredingen van de baarmoeder af, het vergeten van haar God, verachting van Zijn gunstbewijzen, tegenstreving van Zijn Wet, en die liefde tot de wereld, die ons allen zo zeer aanhangt. Zij zei: ‘Moet men om een ijdel woord in het oordeel komen, hoe veel meer om zo veel zondige woorden, daden en gedachten.’ Zij verkleinde ook wonderlijk al haar beste werken, vasten, gebeden, aalmoezen en godvruchtige oefeningen als onvolmaakt en in zichzelf als iets onreins, als een besmet en nietig offer, als die granaatappelen waar veel rotte pitten in zijn. En zij was van die gedachten niet om ze op zo hoge markt te zetten als de Farizeeër de zijne.’ Ze mocht echter troost vinden in Gods genade in Christus, die ‘niet

gegrondvest is op onze werken, maar op Zijn verbond en liefde’.

Niet altijd was ze gevoelig verzekerd van haar aandeel aan Christus. Met haar zielsgesteldheid ging het op en neer. Het gebeurde wel, als men haar tot vertroosting verschillende plaatsen uit Gods Woord voorhield, dat ze antwoordde: ‘Helaas! Ik gevoel die geest der vreugde en des gebeds niet. Ik heb die verslagenheid des harten niet, noch het geloof en de bekering die er behoren te zijn!’ Soms kort daarna werd het echter weer anders in haar hart. Ze erkende dat het met het leven der genade gaat ‘als met de vloed en de eb van de zee’. En dat de Heere aangenaam is ‘een diepe verzuchting, een geroep, niet van de mond, maar van het hart, een ‘Abba, Vader’, een ‘Mijn Heere en mijn God’, maar ook een ‘Ik heb gezondigd!’, een ‘Gedenk mijner!’ en een ‘Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp!’ ’

Louise Henriëtte klaagde niet, maar leed geduldig. Dikwijls zuchtte ze: ‘Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan! Maak weder levendig de beenderen, die Gij verbroken hebt. Versterk het zwakke, beur het gevallen op, verheug het verslagene, geef kracht aan onze geneesmiddelen, gelijk eertijds aan een vijgenpleister of een ogenzalf van slijk!’. Ze voegde er echter onmiddellijk aan toe: ‘Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede.’

Soms zag zij de dood aan met natuurlijke ogen, dan vertoonde de dood zich als een koning der verschrikkingen. ‘De dood is vervaarlijk,’ zei ze, ‘vlees en bloed sidderen op haar aankomst.’ Kort daarna beschouwde ze de dood echter met het oog des geloofs en toen ‘verscheen deze ongewapend en als een goede boodschapster, een gewenste haven, een aangename slaap, een dag van verlossing, het einde van haar kwalen en als de vurige wagen van Elia of de wonderlijke ladder Jakobs’. En daarop liet ze volgen een menigte van Goddelijke uitspraken, de voorbeelden van de heilige mannen Gods, haar verwachting en hoop, haar verhemelingen en verlangens.’

Uit: B. Hooghwerff, *Op U zo wil ik bouwen; een gouden draad in het huis van Oranje-Nassau*, Houten: Den Hertog, 2011.